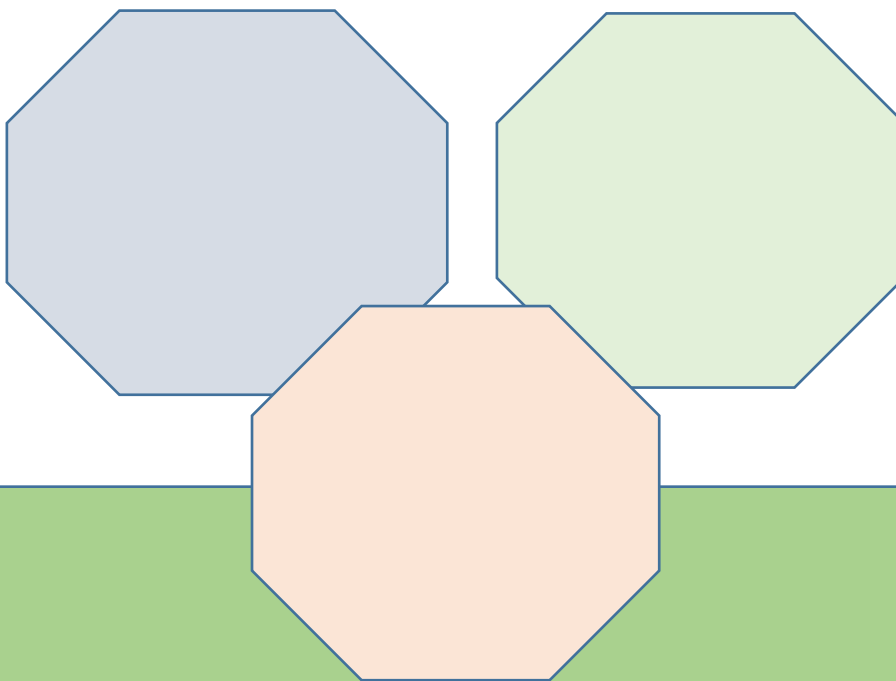

องค์ความรู้

ของ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา

เรื่อง

แนวทางการตรวจระเบียบสหกรณ์

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การบริหารจัดการของสหกรณ์นั้น สหกรณ์มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดระเบียบต่างๆ ขึ้นมาใช้ เพื่อกำกับ ดูแล การดำเนินงานของสหกรณ์ ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ป้องกันการทุจริต และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสหกรณ์ ดังนั้น ระเบียบของสหกรณ์จึงมีความสำคัญมาก จึงจำเป็นต้องจัดทำระเบียบได้อย่างถูกต้อง และครบถ้วน

จากการตรวจสอบระเบียบของสหกรณ์ที่ส่งมาเพื่อขอความเห็นจากนายทะเบียน พบว่า ระเบียบต่าง ๆ ที่ส่งมานั้น มีสหกรณ์หลายแห่งมีการจัดทำไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน ดังนั้น คณะทำงานการจัดการองค์ความรู้ มีมติให้จัดทำองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการตรวจระเบียบสหกรณ์ขึ้น เพื่อให้กลุ่มส่งเสริมสหกรณ์นิคมสหกรณ์ ได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบระเบียบสหกรณ์ได้อย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดทำระเบียบต่างๆของสหกรณ์ ได้อย่างถูกต้อง และครบถ้วน
2. เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

องค์ความรู้

แนวทางการตรวจระเบียบสหกรณ์

ประเด็นคำถาม : ระเบียบสหกรณ์ต้องจัดทำเมื่อใด ?

- ๑) เมื่อคณะกรรมการดำเนินการ ผู้มีอำนาจในฐานะผู้แทนนิติบุคคล ตามมาตรา ๕๑ ต้องดำเนินการร่างระเบียบภายใต้ กฎหมาย ตามมาตรา ๔๖ และข้อบังคับ เพื่อให้สหกรณ์ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
- ๒) การกำหนดหรือการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบจะกระทำได้ เมื่อมีมติของที่ประชุมคณะกรรมการและต้องรายงานเพื่อความเห็นชอบหรือเพื่อทราบต่อนายทะเบียนสหกรณ์อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

ประเด็นคำถาม : การกำหนดระเบียบสหกรณ์จะกระทำได้อย่างไร และมีกี่กรณี ?

ระเบียบของสหกรณ์ จะกำหนดขึ้นเพื่อใช้เพื่อให้การดำเนินกิจการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม สามารถกระทำได้ ๒ กรณี ดังนี้

๑. สหกรณ์ไม่เคยกำหนดระเบียบนั้นขึ้นถือใช้มาก่อน
๒. สหกรณ์เคยกำหนดระเบียบในเรื่องนั้น ขึ้นถือใช้แล้ว แต่มีการแก้ไขเพิ่มเติม
 - แก้ไขเพิ่มเติมโดยเปลี่ยนใช้หรือพิมพ์ระเบียบใหม่ทั้งฉบับ
 - แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบเป็นบางข้อ

ประเด็นคำถาม : สหกรณ์จะปฏิบัติอย่างไรในการกำหนดระเบียบขึ้นถือใช้ ?

วิธีปฏิบัติเมื่อกำหนดระเบียบขึ้นถือใช้

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์กำหนดระเบียบ จะต้องตรวจสอบข้อบังคับของสหกรณ์ก่อนว่าระเบียบนั้น ต้องดำเนินการอย่างไร

กรณี ต้องขอความเห็นชอบจากผู้เกี่ยวข้อง

- ๑. นายทะเบียนสหกรณ์
- ๒. กรมส่งเสริมสหกรณ์
- ๓. ที่ประชุมใหญ่
- ๔. ธกส.(ถ้ามี)

กรณี ถือใช้ตามร่างนายทะเบียนสหกรณ์ให้ความเห็นชอบแล้ว

ส่งสำเนาระเบียบให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ , กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ นายทะเบียนสหกรณ์ทราบและแจ้งผล

กรณีนายทะเบียนสหกรณ์/กรมส่งเสริมสหกรณ์ ทราบแล้ว

แจ้งผลให้สหกรณ์ทราบ

ไม่ขัดต่อกฎหมาย แต่**ไม่ถูกต้อง** หรือไม่เหมาะสมแจ้งให้ปรับปรุง/ทบทวน ตามความเห็นนายทะเบียนสหกรณ์

ขัดต่อกฎหมาย และไม่ถูกต้อง สิ่งเพิกถอน หากเกิดความเสียหายต้องแก้ไขพร้อม

กรณี ไม่ต้องขอความเห็นชอบ

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์กำหนดและมีผลบังคับใช้ได้ในวันถัดไป

คำอธิบายเพิ่มเติมจากแผนผัง

กรณี	ระเบียบที่ต้องขอความเห็นชอบ	รายละเอียด
๑. ขอความเห็นชอบจาก นายทะเบียนสหกรณ์	<ul style="list-style-type: none"> - ระเบียบว่าด้วยการรับเงินฝากจากสมาชิกสหกรณ์ - ระเบียบว่าด้วยการรับเงินฝากจากสหกรณ์อื่น - ระเบียบว่าด้วยการรับเงินฝากจากสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ - ระเบียบว่าด้วยการให้เงินกู้แก่สหกรณ์อื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องให้นายทะเบียนเห็นชอบก่อนถึงจะมีผลบังคับใช้ได้ - แต่หากสหกรณ์ได้ถือใช้ระเบียบตามร่างที่นายทะเบียนสหกรณ์ให้ความเห็นชอบไว้แล้ว ให้ถือว่าระเบียบนั้นได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์แล้ว และให้สหกรณ์ส่งสำเนาระเบียบนั้นให้นายสหกรณ์ทราบต่อไป และจะมีผลบังคับใช้ถัดจากวันประกาศ
๒. ขอความเห็นชอบจาก กรมส่งเสริมสหกรณ์	<ul style="list-style-type: none"> - ระเบียบว่าด้วยการให้เงินกู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้มอบอำนาจการให้ความเห็นชอบระเบียบต่างๆให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการแทน - เมื่อเห็นชอบแล้วจึงมีผลบังคับใช้
๓. ขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่	<ul style="list-style-type: none"> - ระเบียบการให้เงินสงเคราะห์จากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีในรูปแบบเงินกู้ยืมให้กับเจ้าหน้าที่สหกรณ์ - ระเบียบว่าด้วยการแบ่งเขตเลือกตั้งและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้แทน - ระเบียบว่าด้วยการให้บริการสมาชิกสมทบ (สหกรณ์เครดิตยูเนียน) 	<ul style="list-style-type: none"> - จะต้องนำระเบียบเสนอเข้าที่ประชุมใหญ่ก่อน - เมื่อที่ประชุมใหญ่เห็นชอบแล้ว จะมีผลบังคับใช้ในวันถัดไป
๔. ขอความเห็นชอบจาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	-	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อธนาคาร ธ.ก.ส. ให้ความเห็นชอบแล้วจะต้องแนบสำเนาหนังสือขอความเห็นชอบของ ธ.ก.ส.ให้นายทะเบียนสหกรณ์ทราบด้วย

การดำเนินการของสำนักงานสภรณ์จังหวัด/สำนักงานส่งเสริมสภรณ์ กรุงเทพมหานคร พื้นที่ ๑-๒

กรณีระเบียบสภรณ์ส่งให้นายทะเบียนสภรณ์ทราบ

ให้ตรวจสอบว่าการกำหนดระเบียบนั้นๆ

- ถูกต้องเป็นไปตามร่างที่ นพส. หรือไม่
- มีความเหมาะสมหรือไม่
- ขัดต่อข้อบังคับหรือไม่
- ขัดกฎหมายสภรณ์หรือไม่
- ขัดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือไม่

- ถูกต้อง เหมาะสม รับทราบ แจ้งผลสภรณ์

- ไม่ถูกต้องตามร่าง หรือไม่เหมาะสม แจ้งให้ปรับปรุง/ทบทวน ตามความเห็นนายทะเบียนสภรณ์

- ขัดต่อกฎหมายและไม่ถูกต้อง ส่งเพิกถอนหากเกิดความเสียหายต้องแก้ไขข้อบกพร่อง

แนวปฏิบัติในการตรวจสอบระเบียบ

- ตรวจสอบเอกสาร และระเบียบ หากถูกต้องให้ประทับตราสำนักงานสภรณ์จังหวัดพร้อมลงลายมือชื่อ กำกับ และใส่วันที่ในส่วนเนื้อหาของระเบียบทุกหน้า

- หน้าสุดท้ายของระเบียบซึ่งประธานลงนาม ให้ประทับตราข้อความ “นายทะเบียนสภรณ์รับทราบการถือใช้ระเบียบตามหนังสือสำนักงานสภรณ์จังหวัด.....ที่.....ลงวันที่.....

- หน้าสุดท้ายของระเบียบซึ่งประธานลงนาม ให้ประทับตราข้อความ “นายทะเบียนสภรณ์ให้เห็นชอบระเบียบตามหนังสือสำนักงานสภรณ์จังหวัด.....ที่.....ลงวันที่.....

กรณีระเบียบสหกรณ์ส่งให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบ

ให้ตรวจสอบว่าการกำหนดระเบียบนั้นๆ

๑. ตรวจสอบกรอบอำนาจในการออกระเบียบ ถูกต้องหรือไม่ต้องผ่านความเห็นชอบของใครหรือไม่

๒. ตรวจสอบเนื้อหา

- ขัดต่อข้อบังคับหรือไม่
- ขัดกฎหมายสหกรณ์หรือไม่
- ขัดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือไม่
- มีความเหมาะสมหรือไม่

- ถูกต้อง เหมาะสม รับทราบ แจ้งผลสหกรณ์

- ไม่ขัดต่อกฎหมาย แต่ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม แจ้งให้สหกรณ์ปรับปรุง/ทบทวน ตามความเห็นของอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

- ขัดต่อกฎหมาย ส่งเพิกถอนหากเกิดความเสียหาย ต้องแก้ไขข้อบกพร่อง

แนวปฏิบัติในการตรวจสอบระเบียบ

- ตรวจสอบเอกสาร และระเบียบ หากถูกต้องให้ประทับตราสำนักงานสหกรณ์จังหวัดพร้อมลงลายมือชื่อ กำกับ และใส่วันที่ในส่วนเนื้อหาของระเบียบทุกหน้า

- หน้าสุดท้ายของระเบียบซึ่งประธานลงนาม ให้ประทับตราข้อความ “รับทราบการถือใช้ระเบียบตามหนังสือจังหวัดที่.....ลงวันที่.....”

- หน้าสุดท้ายของระเบียบซึ่งประธานลงนาม ให้ประทับตราข้อความ “รับทราบการถือใช้ระเบียบตามหนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่.....ลงวันที่.....”

คำแนะนำในการตรวจสอบ การแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบ

การกำหนดระเบียบฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

(๑) ชื่อระเบียบ

- ใช้ชื่อเหมือนฉบับเดิม การนับฉบับของระเบียบให้ฉบับเดิมเป็นฉบับที่ ๑ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมต่อ ๆ ไปเป็น ๒,๓,๔ ไปตามลำดับ
- ให้ระบุตามปี พ.ศ. ที่ขอแก้ไขเพิ่มเติม

(๒) การแก้ไขข้อความบางข้อความ

- ข้อความที่ขอแก้ไขมีความเกี่ยวพันหรือเกี่ยวข้องกับข้ออื่น ต้องแก้ไขข้อความที่มีความสัมพันธ์กันให้หมดทุกข้อ

(๓) เนื้อหาของระเบียบ ต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

- อ้างอิงข้อบังคับ หรือระเบียบใด จะต้องระบุให้ชัดเจน
- ใครเป็นผู้ใช้อำนาจในการออกระเบียบ
- ต้องการยกเลิกข้อความในข้อใดของระเบียบเดิม
- ข้อความในระเบียบที่ขอแก้ไขจะต้องระบุมาทั้งข้อ
- ระบุให้ชัดเจนว่าให้ถือบังคับใช้ระเบียบฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมครั้งนี้ตั้งแต่วันที่เท่าใด
- ให้ระบุวันที่ประกาศ หรือกำหนดระเบียบไว้ด้วย
- ให้ระบุผู้รักษาการตามระเบียบ

(๔) กรณีระเบียบนั้น ๆ ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้เกี่ยวข้องอื่น ต้องแนบสำเนาหนังสือให้ความเห็นชอบ

ข้อหารือเกี่ยวกับคำจำกัดความ และผู้รักษาตามระเบียบ

ข้อหารือที่ ๑ การกำหนดระเบียบที่เกี่ยวกับสวัสดิการ หรือสงเคราะห์สมาชิกเข้าลักษณะการประกอบธุรกิจประกันชีวิตหรือประกันวินาศภัยหรือไม่ ?

ตอบ กรณีที่เข้าลักษณะประกันชีวิต : จะต้องมีส่วนสัญญาสองฝ่าย คือ สหกรณ์ฝ่ายหนึ่งและสมาชิกฝ่ายหนึ่ง โดยผู้รับประกันคือ สหกรณ์ตกลงจะชดใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในเหตุอย่างใดในอนาคตที่ระบุไว้ในสัญญา และสหกรณ์จะชดใช้เงินแทนสมาชิก เมื่อสมาชิกผู้กู้ถึงแก่กรรมถูกไล่ออกจากราชการ หรือหายสาบสูญตามกฎหมาย และสมาชิกซึ่งเป็นผู้เอาประกันจะต้องชำระเงินเข้ากองทุนเพื่อประกันหนี้ที่มีต่อสหกรณ์

ข้อหารือที่ ๒ สหกรณ์ออมทรัพย์ กำหนดระเบียบว่าด้วยเงินสวัสดิการสมาชิกผู้ค้าประกันเงินกู้ขึ้นถือใช้ได้หรือไม่ ?

** โดยเงินสวัสดิการส่วนนี้ มีแหล่งเงินทุนจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ และงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งที่ประชุมใหญ่อนุมัติ และจะจ่ายช่วยเหลือให้แก่ผู้กู้ซึ่งถึงแก่กรรม ผู้กู้ที่ถูกไล่ออกจากงาน

ตอบ กรณีนี้สหกรณ์ได้นำกำไรสุทธิประจำปีและเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี ของสหกรณ์ ซึ่งถือเป็นเงินของเจ้าหนี้ มาสมทบเพื่อชำระหนี้แทนให้แก่สมาชิก (ลูกหนี้) การทำเช่นนี้เป็นการนำเงินของสหกรณ์มาชำระให้แก่สหกรณ์ **จึงทำไม่ได้**

ข้อหารือที่ ๓ สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยเงินกู้เพื่อการฉุกเฉิน (กรณีพิเศษ) ขึ้นถือใช้ โดยใช้เงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืน และทุนเรือนหุ้นเป็นเงื่อนไขในการให้กู้ สหกรณ์จะสามารถกระทำได้หรือไม่ ?

** สหกรณ์จะให้สมาชิกที่มีสิทธิ์ได้รับเงินปันผลเฉลี่ยคืนเท่านั้น โดยจะหักชำระหนี้จากเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนภายในวันที่ที่ประชุมใหญ่อนุมัติ และหากไม่สามารถหักจากเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนได้จะไปหักจากเงินรับฝากหรือเงินอื่นใดที่พึงได้รับแทน

ตอบ การให้เงินกู้แก่สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ต้องเป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ และระเบียบของสหกรณ์ ซึ่งกำหนดไว้เพียง ๓ ประเภท คือ เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉินเงินกู้สามัญ และเงินกู้พิเศษ การที่สหกรณ์ให้เงินกู้นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ เช่น ให้กู้เงินปันผลล่วงหน้า หรือให้เงินกู้เพื่อการศึกษา หรืออื่นๆ นั้น เท่ากับเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามข้อบังคับและเป็นไปเพียงเพื่อให้สมาชิกได้รับเงินกู้เพิ่มขึ้นเท่านั้น โดยไม่ได้พิจารณาถึงผลเสียอย่างอื่นที่จะตามมา เช่น ทำให้สมาชิกขาดวินัยทางการเงินและมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นในขณะที่ไม่มีรายได้เพิ่มขึ้นแต่อย่างใด